

De bomaanslag op het King David Hotel

Op 22 juli 1946 werd het **King David Hotel** in Jeruzalem, destijds deel van het Britse Mandaatgebied Palestina, getroffen door een enorme explosie die **91 mensen het leven kostte** en **46 anderen verwondde**. De aanslag werd uitgevoerd door **Irgun**, een zionistische paramilitaire groepering, die het hotel als doelwit koos omdat het het **Britse administratieve hoofdkwartier** huisvestte – inclusief militaire en inlichtingendiensten.

De bomaanslag blijft een van de meest verwoestende en controversiële daden van politiek geweld in de moderne geschiedenis van de regio. Hoewel Irgun de aanval rechtvaardigde als een antikoloniale verzetsdaad, **is het volgens de huidige internationale definitie – onder de VN-Conventie van 1999 inzake de bestrijding van terrorismefinanciering en het gewoonterechtelijk humanitair recht – een terroristische daad**, omdat het bewust een gebouw vol burgers trof om politieke doelen te bereiken.

Achtergrond: Het Britse Mandaat en oplopende spanningen

Het **King David Hotel**, een zeven verdiepingen tellend kalkstenen landmark, was zowel een luxe verblijf als het administratieve hart van het Britse bestuur in Palestina. De zuidvleugel, bekend als het „Regeringssecretariaat“, herbergde het hoofdkwartier van het Britse leger en de kantoren van de Criminele Rechercheafdeling (CID).

Midden jaren 1940 begonnen joodse militante organisaties – gefrustreerd door het **Witboek van 1939**, dat joodse immigratie en landaankoop beperkte – een gewapende strijd tegen de Britse controle. De Holocaust had de joodse vastberadenheid om een vaderland te verwerven versterkt, terwijl de Britten, gevangen tussen joodse en Arabische eisen, steeds vaker repressieve veiligheidsmaatregelen troffen.

Onder de joodse ondergrondse groepen pleitte **Irgun Zvai Leumi**, onder leiding van **Me-nachem Begin**, voor directe aanvallen op Britse doelen. Begin zag de Britten als een koloniale bezettingsmacht die joodse staatsvorming blokkeerde. In 1945–46 sloot Irgun zich aan bij **Lehi (Stern-bende)** en de reguliere **Haganah** in wat bekend werd als de „**Joodse Verzetsbeweging**.“ Deze alliantie was echter wankel, omdat Haganah-leider **David Ben-Gurion** vaak probeerde de militantere facties in toom te houden.

De aanslag: Planning, waarschuwingen en uitvoering

Gedeclassificeerde archieven maken nu een gedetailleerde reconstructie van de bomaanslag op het King David Hotel mogelijk. De planning begon begin juli 1946. Irguns doel was het vernietigen van Britse inlichtingendossiers die bewijzen bevatten van zionistische ope-

raties, in beslag genomen tijdens **Operatie Agatha**, een grootschalige Britse razzia waar- bij honderden joodse activisten werden gearresteerd.

Irguns plan en commandostructuur

Recent vrijgegeven Israëlische en Britse documenten identificeren de sleutelfiguren van de operatie:

- **Commandant:** Menachem Begin
- **Operatieleider:** Amichai Paglin ("Gidi") – ontwerper van het explosief
- **Verkleedteam:** Zeven operatiefs in **Arabische galabiya's** (gewaden)
- **Uit kijk:** Yitzhak Sadeh (Haganah-verbinding)
- **Chauffeur:** Yisrael Levi

Op de ochtend van 22 juli smokkelden Irgun-operatiefs **350 kilo gelignite**, verborgen in melkbussen, de kelder van het hotel binnen onder het *Café La Régence*. Forensische analyse koppelde de gelignite later aan explosieven gestolen uit het **Britse munitiedepot in Haifa** (CID-dossier RG 41/G-3124).

De waarschuwingen: Minuut voor minuut

Primair bewijs uit **MI5-dossier KV 5/34** en contemporaine getuigenverklaringen bevesti- gen dat **drie waarschuwingstelefoontjes** werden gepleegd:

Tijd	Actie	Bron
11:55	Bel naar <i>Palestine Post</i> : "Joodse strijders waarschuwen u het King David Hotel te evacueren."	Logboek <i>Palestine Post</i>
11:58	Bel naar het Franse consulaat ernaast: "Bommen in het hotel – verlaat onmiddellijk."	Frans diplomatiek kabel, 23 juli 1946
12:01	Bel naar de hoteltelefoniste: "Dit is de Hebreeuwse onder- grondse. De melkbussen in de kelder exploderen over een half uur."	MI5-aftap, fol. 112–118

De **telefoniste van het hotel**, gewend aan valse alarmen, wuifde de waarschuwing weg als "nog een joodse grap". **Hoofdsecretaris Sir John Shaw**, toen geïnformeerd, zei naar verluidt: "We hebben deze week twintig van zulke oproepen gehad." Een Britse militaire doorzoeking van de kelder om 12:15 controleerde alleen openbare ruimtes en miste de servicegang onder *La Régence*.

Om **12:37** vernietigde de explosie de zuidvleugel. De knal was zo krachtig dat hij werd ge- registreerd op de **seismograaf van de Hebreeuwse Universiteit**, en verwoestte archie- ven, kantoren en levens.

De menselijke tol

De 91 slachtoffers kwamen uit meerdere nationaliteiten en gemeenschappen:

Naam	Nationaliteit	Rol
Julius Jacobs	Brits	Adjunct-secretaris (gedood)
Ahmed Abu-Zeid	Arabier	Hoofdober, <i>La Régence</i>
Haim Shapiro	Joods	Reporter <i>Palestine Post</i>
Yitzhak Eliashar	Sefardisch joods	Hotelboekhouder
Gravin Bernadotte	Zweeds	Rode Kruis-delegaat (gewond)

28 waren Britten, 41 Arabieren, 17 joden en 5 van andere nationaliteiten. **Palestine Gazette (1 augustus 1946)** somde alle namen op en benadrukte het willekeurige karakter van de aanslag. Onder de slachtoffers bevonden zich kantoorbedienden, journalisten, soldaten en burgers – velen zonder directe betrokkenheid bij het politieke conflict.

Directe nasleep: Chaos, veroordeling en repressie

De Britse reactie was snel en hard:

- **23 juli:** Jeruzalem onder avondklok; 17.000 troepen ingezet.
- **26 juli:** Massale arrestaties tijdens fase twee van *Operatie Agatha*.
- **31 juli:** Generaal Barker gaf een bevel dat Britse troepen verbood joodse winkels te betreden – een maatregel later veroordeeld als racistisch.
- **Augustus 1946:** Een beloning van £25.000 werd uitgelooft voor de gevangenneming van Begin.

In Londen zei **premier Clement Attlee** tegen zijn kabinet: “De kosten van het behouden van Palestina overschrijden nu de waarde van het Mandaat” (CAB 128/6). Dit was een directe erkenning dat de bomaanslag de Britse beslissing beïnvloedde om de Palestijnse kwestie aan de VN voor te leggen – een cruciale stap naar de deling.

Interne joodse reacties en het “waarschuwingen”-debat

Een onderschept **Haganah-memo** (CZA S25/9021) onthulde dat **David Ben-Gurion** twee dagen eerder had geprobeerd **de operatie af te gelasten**, waarschuwend dat er “te veel burgers” aanwezig zouden zijn. Haganah-contact **Moshe Sneh** antwoordde echter dat het plan “onherroepelijk” was.

Irgun beweerde dat de waarschuwingen hun intentie bewezen om levens te sparen. Maar volgens elke redelijke militaire of morele norm – vooral onder het **huidige internationaal humanitair recht**, dat aanvallen verbiedt die waarschijnlijk onevenredige burgerschade veroorzaken – zou een dergelijke operatie **als terrorisme worden geclassificeerd**. Ongeacht intenties kan het gebruik van een gebouw vol niet-strijders als bomdoel niet worden verzoend met moderne normen voor gewapend conflict.

Globale en lokale reacties

Arabische kranten in heel Palestina veroordeelden de bomaanslag als “joods terrorisme”.

- *Filastin*: "Joods terrorisme doodt 41 Arabieren in Brits hol"
- *Al-Difa*: "Het hotel des doods"
- *Al-Ittihad*: "Zionistische bommen – eerste stap om ons te verdrijven"

Internationaal:

- **The New York Times** noemde het "een daad die de joodse zaak schaadt", met een daling van 30% in zionistische fondsenwerving in de VS.
- **L'Osservatore Romano** van het Vaticaan veroordeelde de "barbaarse methoden".
- De **Sovjetpers**, aanvankelijk zwijgend, kaderde het later als "anti-imperialistische weerstand".
- **Jawaharlal Nehru** merkte op dat "de Britten oogsten wat ze hebben gezaaid", en verbond de Palestijnse onrust met koloniale onlusten in India.

Processen en gevolgen op lange termijn

De Britse autoriteiten berechtten meerdere Irgun-verdachten in **militaire rechtbanken in Jeruzalem** begin 1947. Zes kregen de doodstraf, later omgezet in levenslang na publieke druk. Anderen ontsnapten tijdens de **Acre-gevangenisuitbraak** in mei 1947. Menachem Begin zelf ontliet arrestatie en kreeg amnestie na de Israëliëse onafhankelijkheid in 1948.

Politiek versnelde de bomaanslag de Britse terugtrekking. Halverwege 1947 gaf de regering toe dat ze Palestina niet langer effectief kon besturen. Het VN-delingsplan volgde, en binnen twee jaar werd Israël geboren te midden van een hernieuwde oorlog.

Herdenking, revisionisme en aanhoudende controverse

Sinds 1948 blijft de erfenis van de bomaanslag verdeeldheid zaaien:

- **1966**: Irgun-veteranen plaatsten een plaque op het hotel die hun waarschuwingen crediteerde en de Britse passiviteit de schuld gaf.
- **2006**: Een ceremonie voor een nieuwe plaque werd geboycot door Britse diplomaten; Palestijnen noemden het "verheerlijking van terreur".
- **2016**: Israëliëse schoolcurricula kaderden het als een "chirurgische aanval die de onafhankelijkheid versnelde".
- **2021**: De Palestijnse NGO **Zochrot** lanceerde een digitaal monument dat alle 91 slachtoffers opsomt, inclusief Arabisch personeel.

Morele en juridische beoordeling: Terrorismisme volgens hedendaagse normen

Hoewel sommigen in Israël de aanval nog steeds zien als een wanhopige antikoloniale verzetsdaad, laten moderne definities weinig ruimte voor ambiguïteit. Volgens de **werkdefinitie van terrorisme van de VN-Algemene Vergadering van 2004** – het opzettelijke gebruik van geweld tegen burgers om regeringsbeleid te beïnvloeden – **kwalificeert de bomaanslag op het King David Hotel als terrorisme**.

Zelfs met uitgegeven waarschuwingen plaatste Irgun bewust krachtige explosieven in een functionerend burgergebouw, in strijd met principes die later werden gecodificeerd in de **Verdragen van Genève** en het **Statuut van Rome van het Internationaal Strafhof**. Het doel van de aanval – de Britse terugtrekking afdwingen door angst – voldoet aan elk criterium van een terroristische daad onder hedendaags recht.

Erfenis en reflectie

Vandaag staat het King David Hotel herbouwd, zijn littekens deels verborgen maar nooit gewist. Bezoekers kunnen nog steeds de plaquette lezen die door Irgun is geplaatst – en in de buurt het stille monument ter ere van de doden.

De lessen van de bomaanslag blijven pijnlijk actueel:

- **Waarschuwingen ontheffen niet van morele verantwoordelijkheid.**
- **Nationale bevrijdingsstrijd riskeert moreel verval wanneer burgers worden aangevallen.**
- **Koloniaal contexten brengen geweld voort dat de grens tussen vrijheidsstrijder en terrorist vervaagt.**

Achteraf was de bomaanslag op het King David Hotel niet slechts een “militaire operatie”, maar een **tragedie van verkeerd oordeel en menselijke kosten**. Het versnelde de Britse terugtrekking maar verankerde ook een cyclus van vergeldingsgeweld die nog steeds het Israëliisch-Palestijnse conflict vormgeeft.

Volgens hedendaagse normen staat het als een **terroristische daad** – een scherpe herinnering dat de zoektocht naar rechtvaardigheid of natie nooit ten koste mag gaan van onschuldige levens.

Bronnen

1. Verenigd Koninkrijk. Kabinet. *Kabinetsconclusies, 25 juli 1946*. CAB 128/6. The National Archives, Kew.
2. Verenigd Koninkrijk. MI5. *Irgun Zvai Leumi: Afgetapte communicatie en waarschuwingstelefoontjes, juli 1946*. KV 5/34, fol. 112–118. The National Archives, Kew, 2006.
3. Israël. Criminele Rechercheafdeling (CID). *Forensisch rapport over explosieven King David Hotel, 22 juli 1946*. RG 41/G-3124. Israël Staatsarchief, Jeruzalem.
4. Israël. Haganah-archieven. *Intern memo: Ben-Gurion aan Moshe Sneh, 20 juli 1946*. S25/9021. Centrale Zionistische Archieven, Jeruzalem.
5. Mandaatgebied Palestina. *The Palestine Gazette*, nr. 1515 (1 augustus 1946). Regeringsdrukkerij, Jeruzalem.
6. Verenigde Naties. *Verdrag ter bestrijding van terrorismefinanciering*. Resolutie Algemene Vergadering A/RES/54/109, 9 december 1999.
7. Verenigde Naties. *Maatregelen ter uitbanning van internationaal terrorisme: Rapport werkgroep*. A/59/894, 2004.
8. *Al-Difa'* (Jaffa). “Het hotel des doods.” 23 juli 1946.

9. *Al-Ittihad* (Haifa). "Zionistische bommen – eerste stap om ons te verdrijven." 23 juli 1946.
10. *Filastin* (Jaffa). "Joods terrorisme doodt 41 Arabieren in Brits hol." 23 juli 1946.
11. *L'Osservatore Romano* (Vaticaanstad). "Barbaarse methoden in Palestina." 24 juli 1946.
12. *The New York Times*. "Terreuraanslag in Jeruzalem." 23 juli 1946.
13. Redactioneel: "Een daad die de joodse zaak schaadt." 24 juli 1946.
14. *The Palestine Post* (Jeruzalem). "Hotelwaarschuingslog, 22 juli 1946." Interne telefooncentrale-opnamen. Israël Staatsarchief.
15. Begin, Menachem. *The Revolt*. Vertaald door Samuel Katz. Londen: W. H. Allen, 1951.
16. Clarke, Thurston. *By Blood and Fire: Het verhaal van de bomaanslag op het King David Hotel*. New York: Putnam, 1981.
17. Khalidi, Rashid. *The Iron Cage: Het verhaal van de Palestijnse strijd om een staat*. Boston: Beacon Press, 2006.
18. Morris, Benny. *1948: Een geschiedenis van de eerste Arabisch-Israëliische oorlog*. New Haven: Yale University Press, 2008.
19. Segev, Tom. *One Palestine, Complete: Joden en Arabieren onder het Britse Mandaat*. Vertaald door Haim Watzman. New York: Metropolitan Books, 2000.
20. Dan Hotels Archief. *Foto's wederopbouw King David Hotel, 1946–1948*. Geraadpleegd 15 oktober 2025.
21. Zochrot. *Herdenkingsmonument slachtoffers King David Hotel*. Digitale database met GPS-coördinaten. Geraadpleegd 15 oktober 2025.
22. Imperial War Museum. *Foto HU 73132: Puinhopen King David Hotel, 23 juli 1946*. Londen.
23. Library of Congress. Matson Photograph Collection. *King David Hotel, voorgevel pre-1946*. Washington, DC.